

[Justitsministeren]

de, at det er en mangel ved forslag af den karakter, at der slet ikke er noget som helst vedrørende det finansielle – hvordan man skal sørge for at skaffe midlerne til det pågældende forslags gennemførelse. For det er antagelig bekendt for alle, også forslagsstillerne, at udgifterne til fri proces igennem de senere år er steget betydeligt. De var i 1980 på 34,9 mill. kr., men var i 1983 steget til 56,9 mill. kr. Det er altså en betydelig stigning – så betydelig, at vi nærmer os en fordobling, og det er således adskilligt større beløb, der anvendes til det formål nu, end det var blot for nogle få år siden. Derfor mener vi også, der er behov for, at man bringer denne udgiftsudvikling under kontrol. Hvis forslagsstillerne tænker sig noget i den retning for ikke at få en fortsat stærk udvikling i retning af så høje udgifter, som man ikke havde regnet med tidligere, hører jeg gerne nærmere om det.

I øvrigt er problemerne for tiden genstand for overvejelser i justitsministeriets retshjælpsudvalg. Jeg er principielt enig i, at der er behov for en ajourføring af de eksisterende retshjælpstilbud til befolkningen, men i den givne økonomiske situation må det ske ved omlægninger inden for det gældende retshjælpssystem.

Jeg vil gerne henlede opmærksomheden på det skridt, som regeringen allerede har taget i denne retning gennem forslag om en ændring af bestemmelsen i retsplejelovens § 449 om advokatbeskikkelse i ægteskabssager. Som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, er det netop tanken at benytte de derved frigjorte midler til en styrkelse af advokatretshjælpen, hvad jeg også mener der er behov for.

Jeg mener ikke, at man uden videre ukritisk skal gå ad vante stier. Der kunne, således som det også er retshjælpsudvalgets opgave, være behov for at overveje, om man kunne nå frem til en effektivisering og forbedring af retshjælpsordningerne på anden vis end ved blot generelt at tilføre flere penge.

Det var vel ikke uden interesse at få set nærmere på, om det nuværende samspil mellem de enkelte elementer i retshjælpssystemet måske burde ændres. Retsudvalget vil utvivlsomt også komme ind på retshjælpsforsikring ved overvejelserne om den fremtidige prioritering på retshjælpsområdet.

Jeg vil gerne knytte en bemærkning til det punkt i forslaget, der går ud på, at der skal kunne ydes offentligt betalt advokatretshjælp ved ansøgninger til offentlige myndigheder. End ikke Advokatrådet har under de drøftelser, vi har haft, været inde på et så vidtgående forslag som det, der her er tale om.

Dette punkt i forslaget, hvis gennemførelse vil indebære endog meget betydeligt forøgede udgifter til retshjælp, giver mig en fornemmelse af, at forslagsstillerne ikke har været tilstrækkelig opmærksom på, at der ved behandlingen af sager i den offentlige administration gælder en officialmaksime, det vil sige en udstrakt pligt for den offentlige myndighed til at vejlede, altså yde retshjælp til parterne. Denne grundlæggende opfattelse af forholdet mellem borger og forvaltning er da også fremhævet i det forslag til en generel forvaltningslov, som for tiden behandles.

Der er måske også grund til at advare imod en tendens til at gøre borgeren og forvaltningen til modparter i forvaltningssager. Det kan være rigtigt, at befolkningen i videst muligt omfang skal orienteres om pligter og rettigheder i forhold til offentlige myndigheder, men dette skulle jo også kunne foregå på anden måde igennem administrationens pligt til at give underretning, og de lovforslag, vi er fremkommet med, og som jeg håber bliver færdiggjort i denne samling om offentlighed i forvaltningen og en ny forvaltningslov, indeholder jo også krav om, at der skal gives begrundelser. Det skulle nødig være sådan, når repræsentanter for det offentlige og borgerne mødtes, at det så skulle være nødvendigt at have advokatbistand. Det er rimeligt, at den service, som absolut skal udvides over for borgerne, sker på den måde, at man yder den direkte fra forvaltningens side.

Om de andre konkrete forslag vil jeg kort sige, at de med deres vidtgående indhold bør vurderes i retshjælpsudvalget bl.a. og ikke mindst i lyset af de økonomiske rammer, der er realistiske. Jeg er derfor indstillet på efter drøftelserne her i dag at sende forslaget til retshjælpsudvalget, sådan at det kan indgå i udvalgets lidt mere langsigtede overvejelser om forbedringer af retshjælpen.

Korneliusen (S):